

Joggyakorlat.

Valorizációs kikötés — 1890-ben 1890-ben az alperes jogelőde a r. kath. plébánia javára alapítványt létesített, amely 1200 osztrák értékű forint készpénz kifizetését rendelte évenként uradalmi pénztára terhére. Az alapítólevél a következő kikötést tartalmazta: „Ha netán idők folytán a pénz értéke változnék, mindig a jelen évi érték tekintendő irányadóul.“ Érdekes a dologban, hogy az okirat a Wekerle-féle valuta-reform idejében készült, amikor a korona-rendszerre való át-térés a *pénz nemre* terelte a figyelmet, de az okirat a könnyen kínálkozó elkalandozást, hogy a pénz nem megváltozása esetén történjék gondoskodás, elkerülte és a *pénzérték* állandóságáról intézkedett. Az alapítványi okirat alapján a felperes plébános pert indított az alperes ellen, aki az alapítvány létesítőtől örökösödési szerződéssel szerezte meg az uradalmat akként, hogy az említett alapítólevélben foglalt kötelezettségeket megszorítás nélkül átvállalta; a kir. ítéltábla a jövőre vonatkozóan a zürichi kurzus szerinti valorizációt 100 százalék erejéig, a lejárt részletek értékét csak részben (a Kuria határozatából nem tűnik ki, mily részben) ítélte meg. A Kuria elvileg nem tartotta volna kizártnak, hogy az aranyértéknek csak egy része ítéltesse meg, de tekintettel az alperes által megszerzett ingatlan értékének és az alperes által az átruházással szemben vállalt kötelezettségekként mutakozó arányra, a Kuria nem látott okot a valorizáció mérséklésére. A korábbi részletekre a részleges valorizációt pedig azért hagyta meg, mert „a kikötött járandóság célja a javadalmas megélhetésének a biztosítása.“ (P. I. 432/1924.).

Vételár valorizálás — mai vételár? Az első időben, amikor a kereskedők az önszegély elve alapján szerződéses kikötéssel igyekeztek védelmet biztosítani maguknak a pénzromlás, a hitelezett vételár-követelés értékvesztése ellen, az egyik szokásos számlabeli clauzula azt a kikötést tartalmazta, hogy a számlának az esedékesség idejében elmaradt kiegyenlítése esetében a vevő a számlabeli vételár helyett az illető árucikknek a fizetési napját tartozik megtéríteni. A vételár ezzel a kikötéssel határozatlanná volt és kérdéses, hogy a bíróság milyen befolyást tulajdonított volna a vételár ekként bekövetkezett határozatlanságának. Nézetünk szerint a gyakorlati élet követelményeivel helyezkedik szembe ez az ortodox dogmatikai felfogás, amely az ár és áru meghatározását tekintve a vételi szerződés lényegének, az ügylet érvényes létrejöttét tagadta volna meg. Ha a vétel érvényesen létrejöhett, vételárra vonatkozó minden megegyezés nélkül is, amint az egyoldalulag elég sűrűn megtörténik, nincs akadálya, hogy a fenti kikötés mellett is érvényes legyen az adás-vétel, pláne